

DELIER

Acuut optredende
verwardheid

Uw familielid of uw naaste woont of revalideert bij Zorgorganisatie Norschoten. U heeft misschien gemerkt dat zijn of haar reactie niet is zoals u gewend bent. Dit komt doordat hij/zij een delier heeft. In deze folder leest u wat er precies aan de hand is en wat u zelf voor uw familielid of naaste kunt doen.

Wat is een delier?

Een delier is een plotseling optredende verwardheid. Deze verwardheid gaat weer voorbij. Wanneer uw familielid/naaste zich lichamelijk beter voelt, neemt over het algemeen de verwardheid af. De periode van verwardheid varieert van enige uren tot enige weken. Deze periode is afhankelijk van de ernst van de lichamelijke aandoening, de leeftijd en de conditie van uw familielid/naaste.

Oorzaken van een delier

Een acute verwardheid, ook wel delier genoemd, kan meerdere oorzaken hebben. Bijvoorbeeld:

- Na een 'grote' operatie
- Ziekten van het hart, de longen of de hersenen
- Ontstekingen zoals een blaas- of longontsteking
- Stoornissen in de stofwisseling (uitdroging)
- Een ongeluk of val (hersenschudding/kneuzing)
- Het achterblijven van urine in de blaas (urineretentie)
- Medicijngebruik

Soms heeft een delier meerdere oorzaken. Dit zien we vaak bij ernstig zieke personen en bij ouderen. Sommige mensen hebben een groter risico om acuut verward te raken. Dit zien we vaak bij

mensen die ouder zijn en al bekend zijn met geheugenproblemen. Maar ook bij mensen die problemen hebben met zien of horen of die eerder acuut verward zijn geweest.

Ook angst, stress, pijn of te weinig slaap kunnen een rol spelen bij het ontstaan van een delier. Het komt ook voor dat er geen duidelijke oorzaak kan worden aangewezen. Een delier kan ook bij jongere mensen voorkomen.

Wat zijn de verschijnselen van een delier?

- Uw familielid/naaste is niet zo helder als 'normaal'. Hij/zij zakt zo nu en dan weg en kan de aandacht er niet bijhouden. Het lijkt net of in gesprekken niet alles doordringt.
- Het geheugen functioneert minder goed. U heeft net iets verteld en even later is uw familielid/naaste het alweer vergeten.
- Uw familielid/naaste kan de werkelijkheid anders ervaren. Hij/zij ziet of hoort dingen die er niet zijn. U kunt dan denken aan gezichten of beestjes of stemmen en geluiden. Daardoor kan uw familielid/naaste extra waakzaam of achterdochtig zijn.
- Soms is uw familielid/naaste angstig en kan vanuit die angst agressief reageren.
- Soms is uw familielid/naaste overdreven alert en reageert op alles wat er in zijn of haar omgeving gebeurt.
- Soms trekt hij/zij zich juist terug en reageert nauwelijks op zijn/haar omgeving. Deze twee verschijnselen kunnen elkaar ook afwisselen.
- Uw familielid/naaste kan erg onrustig zijn en probeert bijvoorbeeld uit bed te stappen of het infuus of de urinekatheter te verwijderen.

Deze verschijnselen zijn niet de hele tijd duidelijk aanwezig. 's Avonds en 's nachts zijn de verwardheid en onrust vaak heviger.

Waaruit bestaat de behandeling

- Vaststellen van het delier en behandelen. De behandeling is afhankelijk van de oorzaak van het delier.
- Vaak is het zinvol om uw familielid/naaste medicijnen te geven tegen de verwardheid, angst en/of onrust.

Om complicaties zoals een valpartij te voorkomen, kan het nodig zijn om uw familielid/naaste hiertegen te beschermen.

Bijvoorbeeld door hem of haar tijdelijk minder vrijheid te geven (fixeren). Dit wordt, als dat vooraf mogelijk is, met u besproken.

Het kan voorkomen dat de situatie pas achteraf met u wordt besproken. Maar dat is alleen in geval van nood.

Wat kunt u doen als familie, vriend(in) of kennis?

- Als u op bezoek komt, zeg dan wie u bent, waarom u komt en herhaal dit als dat nodig is.
- Loop, beweeg en handel zo rustig mogelijk.
- Vertel uw familielid/naaste, als dat mogelijk is, dat hij/zij ziek is. Vertel ook rustig waar hij/zij is en welke datum en dag het is.
- Spreek rustig en in korte duidelijke zinnen. Stel eenvoudige vragen. Bijvoorbeeld: 'Heeft u lekker geslapen?' en niet: 'Heeft u lekker geslapen of lag u steeds wakker?'
- Bezoek is heel belangrijk en vooral bezoek van een vertrouwd persoon kan geruststellend zijn. Ga niet met teveel personen tegelijk op bezoek en maak het bezoek niet te lang. Dit kan vermoeiend en verwarrend zijn.

- Als u met meerdere personen komt, ga dan zoveel mogelijk aan één kant van het bed zitten zodat uw familielid/naaste zich op één punt kan richten.
- Let erop dat uw familielid/naaste zijn/haar bril en/of hoortoestel gebruikt.
- Het is beter voor uw familielid/naaste wanneer u niet meegaat in de 'vreemde' waanideeën of met de dingen die uw familielid/naaste ziet of hoort maar die er niet zijn.
- Probeer uw familielid/naaste niet tegen te spreken maar zo mogelijk wel duidelijk te maken dat u het anders ziet. Lukt dit niet, stop er dan mee. Maak er geen ruzie over en probeer over iets anders te praten.
- Praat met uw familielid/naaste over bestaande personen en echte gebeurtenissen.
- Probeer uw familielid/naaste bij het hier en nu te betrekken door bijvoorbeeld een lokale krant mee te nemen en er stukjes uit voor te lezen.
- Probeer een steun te zijn door uw aanwezigheid of door simpelweg de hand van uw familielid/naaste vast te houden. U hoeft niet altijd te praten. Er zijn is soms genoeg.
- Neem een klok met een duidelijke wijzerplaat, een kalender en een foto, waarop belangrijke personen/familieleden staan afgebeeld, mee als u op bezoek gaat.
- Vraag aan de verpleegkundige of zorgmedewerker of het mogelijk is om een nachtje bij uw familielid/naaste te blijven slapen.

Ieder persoon met een delier is anders en heeft daarom ook zijn of haar eigen verschijnselen. Het is daarom van belang dat we uw familielid/naaste op een eigen, unieke manier benaderen. Dit doen wij samen met u, de arts, de verpleegkundige en de zorgmedewerkers.

Hoe verder?

Sommige mensen weten zich niets meer van het delier te herinneringen als ze weer hersteld zijn. Anderen echter wel en dit kan angstige, beschamende of verdrietige emoties opwekken. Enkele weken tot maanden na het delier kunnen geheugen- en concentratieproblemen blijven bestaan. Wanneer iemand vóór een delier al geheugenproblemen had, dan kunnen de problemen groter zijn en is het herstel niet volledig. Ook zien we dat bij een nieuwe ziekenhuisopname dat de kans op een nieuwe delier groter is.

Uw aantekeningen

MEER WETEN?

Wij kunnen ons voorstellen dat u geschrokken bent en vragen heeft over de gezondheid en het herstel van uw familielid/naast. Wij staan u dan ook graag te woord. U kunt altijd terecht bij uw verpleegkundige of zorgmedewerker van de woning of afdeling waar uw familielid/naast woont of revalideert.

Oktober 2023